

CERCETĂRI PRIVIND EVOLUȚIA UNOR DIMENSIUNI CORPORALE LA TINERETUL FEMEL CABALIN DIN RASA SHAGYA

M. DOLIȘ¹

¹ USAMV Iași

e-mail: mariusdolis@yahoo.com

This scientific paper is part of a larger project, that aims the growing and develop process of young horses. Based on the corporal measures made after birth, 3 months, 6 months, 1, 2 and 3 years, we observed the main grow values evolution in young horses, females (2004 generation) from Shagya race in the conditions offered by Rădăuți horse herd. From the many types of measures made in this direction, in this work we analised only the 3 dimensions that are more important specially in horse selection activities: waist, toracical perimeter and tibia perimeter. The presented data in this paper are compatible with the ones in the speciality literature, indicating that Rădăuți horse herd offers good conditions for the growing of Shagya race.

Key words: hors, race, females, Shagya

Prin această lucrare am încercat să aducem o mică o contribuție la studiul procesului de creștere și dezvoltare a tineretului cabalin. Astfel, pe baza măsurătorilor corporale efectuate la naștere, la 3 luni, la 6 luni, la 1 an, la 2 ani și la 3 ani, s-a urmărit evoluția principalilor indici de creștere la tineretul cabalin de sex mascul din rasa Shagya crescut la Herghelia Rădăuți.

În acest sens au fost supuse analizei trei dimensiuni și anume cele care interesează în mod special și în lucrările de bonitare a cabalinelor, respectiv: înălțimea la greabăn (tală), perimetrul toracic și perimetrul fluierului.

MATERIAL ȘI METODĂ

Materialul biologic a fost reprezentat de un lot de 12 indivizi tineret cabalin femel de rasă Shagya, obținuți în 2004 în Herghelia Rădăuți, a cărei creștere a fost urmărită până la vârsta de 3 ani, respectiv până la susținerea probelor de calificare.

La naștere, la 3 luni, la 6 luni, la 12 luni, la 24 luni și la 36 luni s-au efectuat măsurătorile corporale specifice (înălțime la greabăn, perimetrul toracic și perimetrul fluierului).

Aprecierea creșterii dimensiunilor corporale studiate s-a făcut pe baza următorilor indici de creștere:

- energia de creștere;
- viteza absolută de creștere (V_a);
- viteza relativă de creștere (V_r);
- intensitatea de creștere (I_c);
- coeficientul de creștere (C_c).

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Datele obținute în urma măsurătorilor corporale au fost prelucrate statistic și centralizate în tabelul 1. Pe baza acestor date s-a realizat curba de creștere pentru fiecare dimensiune corporală în parte (fig. 1) și s-au calculat indicii de creștere (tab. 2, 3, 4; fig. 2, 3, 4).

Tabelul 1

Date primare, exprimând energia de creștere

Dimensiunea corporală	Înălțimea la greabăn (cm)	Perimetrul toracic (cm)	Perimetrul fluierului (cm)
Vârsta			
naștere	97,3 ± 2,37	98,2 ± 1,30	11,20 ± 0,18
3 luni	111,0 ± 2,55	110,8 ± 2,88	12,18 ± 0,16
6 luni	128,8 ± 1,03	129,3 ± 2,11	15,14 ± 0,48
12 luni	136,6 ± 1,14	156,3 ± 1,99	16,27 ± 0,18
24 luni	147,0 ± 1,24	162,0 ± 2,72	16,90 ± 0,24
36 luni	149,0 ± 1,30	171,0 ± 2,23	17,50 ± 0,21

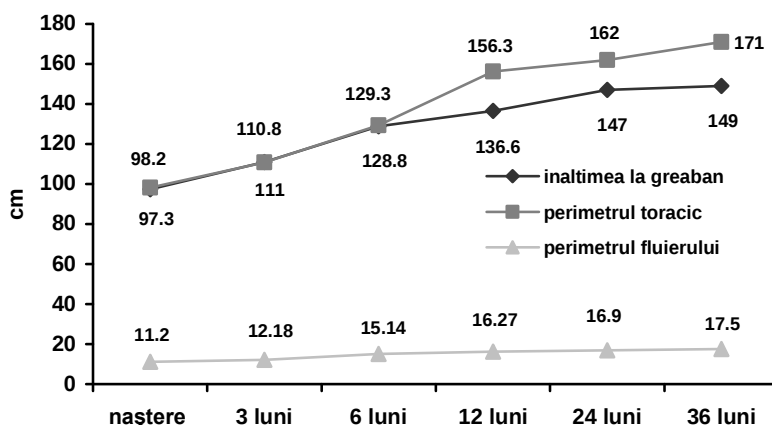

Figura 1 Curba de creștere a înălțimii la greabăn, perimetrului toracic și perimetrului fluierului, de la naștere până la vârsta de 3 ani

Tabelul 2

Indicii de creștere pentru înălțimea la greabăn

Vârsta	Înălțimea la greabăn (cm)	Creșterea exprimată prin:			
		Va (cm)	Vr (%)	Ic (%)	Cc (%)
naștere	97,3	-	-	-	65,30
3 luni	111,0	13,7	14,1	13,2	74,50
6 luni	128,8	17,8	16,0	14,9	86,44
12 luni	136,6	7,8	6,1	5,9	91,68
24 luni	147,0	10,4	7,6	7,3	98,66
36 luni	149,0	2,0	1,4	1,4	100
Creștere totală		51,7	53,1	-	-

La mânjii nou născuți, talia a fost cuprinsă între 91 cm și 106 cm, cu o medie de 97,3 cm. Talia a crescut până la vârsta de înțarcare în medie cu 31,5 cm, intensitate de creștere fiind în această perioadă cea mai mare (27,9%), coeficientul de creștere reprezentând la această vârstă 86,44 % din valoarea dimensiunii atinse la vârsta de trei ani. După înțarcare și până la vârsta de trei ani, talia a mai crescut cu 20,2 cm, intensitatea de creștere fiind diminuată de 2,5 până la 10,6 ori la până la vârsta 3 ani.

Tabelul 3

Indicii de creștere pentru perimetrul toracic

Vârsta	Perimetrul toracic (cm)	Creșterea exprimată prin:			
		Va (cm)	Vr (%)	Ic (%)	Cc (%)
naștere	98,2	-	-	-	57,43
3 luni	110,8	12,6	12,8	12,1	64,80
6 luni	129,3	18,5	16,7	15,4	75,61
12 luni	156,3	27,0	20,9	18,9	91,40
24 luni	162,0	5,7	3,6	3,6	94,74
36 luni	171,0	9,0	5,6	5,4	100
Creștere totală		72,8	74,1	-	-

La naștere perimetrul toracic a avut o valoare medie de 98,2 cm. Până la vârsta de trei ani, perimetrul toracic înregistrează o creștere de 72,8 cm, respectiv de 74,1%. Intensitatea de creștere a fost mai accentuată până la vârsta de 12 luni, când a atins și maximum (18,9%), după care a scăzut semnificativ, înregistrând la vârsta de trei ani valori doar de 4,7%. La înțarcare perimetrul toracic înregistra 75,61% din valoarea atinsă la vârsta de trei ani.

La naștere, perimetrul fluierului a măsurat în medie 11,2 cm. Până la vârsta de trei ani, această dimensiune corporală a înregistrat o creștere de 6,3 cm, respectiv de 56,3%. Intensitatea maximă de creștere s-a înregistrat în perioada de alăptare, la 6 luni valoarea fiind de 21,7%, după care, ca și în cazul celorlalte dimensiuni, a scăzut puternic, ajungând la sfârșitul perioadei studiate la numai 3,5%. La înțarcare, perimetrul fluierului înregistra 78,89% din valoarea înregistrată la vârsta de trei ani.

Tabelul 4

Indicii de creștere pentru perimetrul fluierului

Vârsta	Perimetrul fluierului (cm)	Creșterea exprimată prin:			
		Va (cm)	Vr (%)	Ic (%)	Cc (%)
naștere	11,20	-	-	-	64,00
3 luni	12,18	0,98	8,8	8,4	69,60
6 luni	15,14	2,96	24,3	21,7	86,51
12 luni	16,27	1,13	7,5	7,2	92,97
24 luni	16,90	0,63	3,9	3,8	96,57
36 luni	17,50	0,60	3,6	3,5	100
Creștere totală		6,30	56,3	-	-

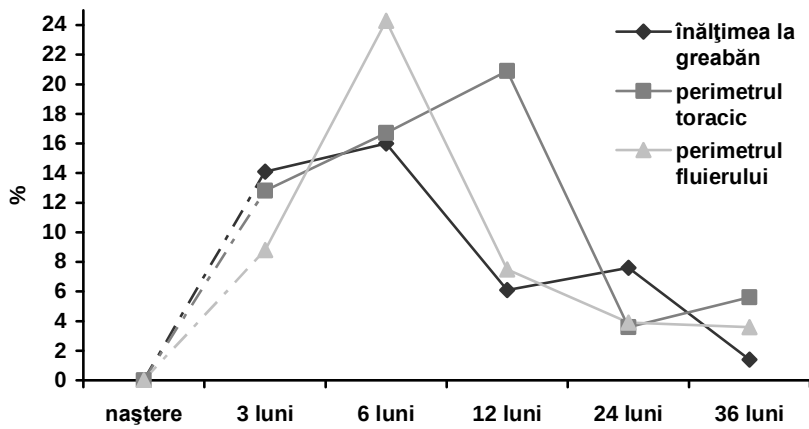

Figura 2 Viteza relativă de creștere a înălțimii la greabăn, perimetrului toracic și perimetrului fluierului, de la naștere până la vârsta de 3 ani

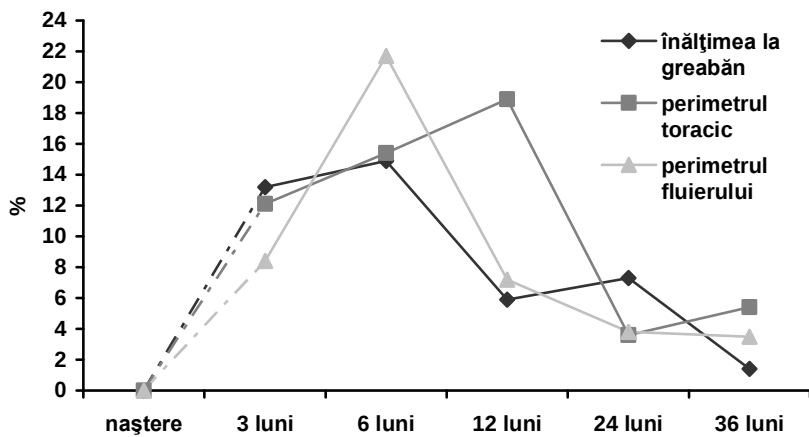

Figura 3 Indicele de creștere a înălțimii la greabăn, perimetrului toracic și perimetrului fluierului, de la naștere până la vârsta de 3 ani

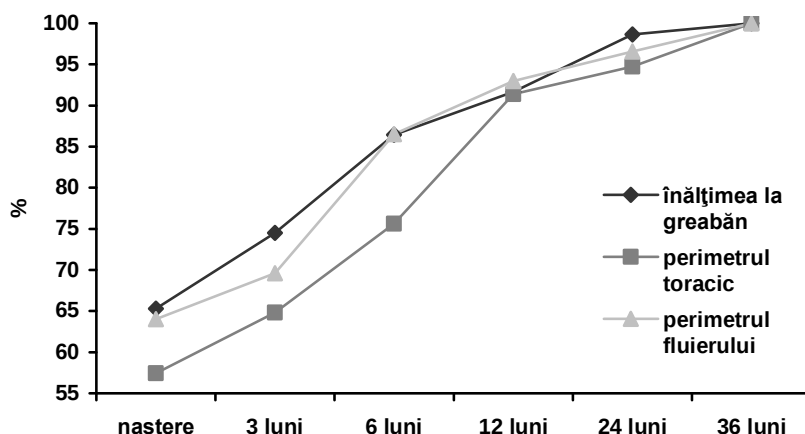

Figura 4 Coeficientul de creștere a înălțimii la greabăn, perimetrului toracic și perimetrului fluierului, de la naștere până la vârsta de 3 ani

Rezultatele obținute în această lucrare sunt comparabile cu cele din literatura de specialitate, apropiindu-se foarte mult de cele înregistrate la rasele Arabă și Gidran.

CONCLUZII

Pe baza cercetărilor efectuate asupra tineretului cabalin de sex femel de rasă Shagya crescut la Herghelia Rădăuți se desprind următoarele concluzii:

- fiecare regiune corporală are un potențial de creștere și un ritm caracteristic determinat genetic, dar într-o strânsă interdependență cu celelalte regiuni, astfel încât la atingerea vârstei de adult să-i confere calului armonia de ansamblu și formatul corporal specific rasei.;

- dintre dimensiunile corporale studiate, se observă că cea mai mare intensitate de creștere a avut-o (maxim 21,7%, la 6 luni), iar cea mai mică s-a înregistrat la înălțimea la greabăn (maxim 14,9%, la 6 luni);

- procesul de creștere a cunoscut o intensitate maximă până la vârsta de 6 luni (perioada de alăptare), în cazul înălțimii la greabăn și perimetrului fluierului, respectiv până la vârsta de 12 luni, în cazul perimetrului toracic, după care intensitatea a scăzut substanțial;

- în general coeficienții de creștere înregistrați au avut valori corespunzătoare standardelor rasei, dar se observă și mici abateri, cum ar fi faptul că viteza de creștere, respectiv intensitatea de creștere, care, conform datelor din literatura de specialitate, ar fi trebuit să înregistreze valori maxime în primele trei luni de viață, au înregistrat valori ceva mai mici decât cele din perioada 3-6 luni.

BIBLIOGRAFIE

1. Doliș, M., Gavrilăș, A., 2006 – *Tehnologia creșterii animalelor*, Editura Alfa, Iași.
2. Georgescu, G., Ujică, V., 1982 – *Tehnologia creșterii cabalinelor și echitație*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
3. Mărginean, G., Georgescu, G., Maței, M., 2005 – *Îndrumător de lucrări practice pentru exploatarea cabalinelor*, Editura AgroTehnică, București.
4. Negruțiu, E., Petre, A., Pipernea, N., 1969 – *Genetica și ameliorarea animalelor*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
5. Suci, T., Moldoveanu, G., Gligor, V., Georgescu, G., Oțel, V., Balaș, N., 1975 – *Zootehnia României*, Vol. IV (cabaline), Editura Academiei, București.